

Social Work & Education

© SW&E, 2019

УДК 316.662.2:364.22

DOI: 10.25128/2520-6230.19.3.1

Анатолій Анцибор,
кандидат психологічних наук,
доцент, кафедра психолого-
педагогічної освіти та
соціальних наук,
КВНЗ «Вінницька академія
неперервної освіти»,
м.Вінниця, Україна
ulis33@ukr.net

Article history:

Received: May 08, 2019

1st Revision: July 28, 2019

Accepted: September 30, 2019

Анцибор, А. (2019). Діагностика та особливості соціальної роботи з педагогами – представниками аутсайдерського світобачення. *Social Work and Education*. Vol. 6, No. 3. Ternopil-Aberdeen, 2019. pp. 229-239 DOI: 10.25128/2520-6230.19.3.1

ДІАГНОСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ПЕДАГОГАМИ – ПРЕДСТАВНИКАМИ АУТСАЙДЕРСЬКОГО СВІТОБАЧЕННЯ

АНОТАЦІЯ. У статті опитано процес та представлено результати опитування педагогічних працівників щодо їх ставлення до аутсайдерства чи соціальної ексклюзії як психологічного феномену. Автор поставив за мету отримати короткі і точні відповіді на три запитання про те, як люди усвідомлюють свої соціально-психологічні особливості, чи сприймає суспільство представників аутсайдерської поведінки і чи вірять вони, що людина може зусиллям волі подолати аутсайдерську психологію і стати активним представником будь-якої спільноти, зокрема, педагогічної команди.

За результатами опитування зроблено висновок, що суб'єкт допомоги аутсайдеру повинен бути чітко визначеним. Необхідно знати, хто буде надавати допомогу, якими методами і яку відповідальність він несе перед суспільством. Дуже важливо, щоб така соціальна дія була оголошена, і широкі кола громадськості, а, головне, ті люди, з якими будуть працювати знали про це.

Консультант, який бере на себе соціальну відповідальність, повинен бути в змозі забезпечити такі індивідуальні зміни, які могли б викликати психічні перетворення в позитивному напрямку. Основою психічних змін повинні стати позитивні трансформації, дії з метою корекції в ментальній сфері, які можуть супроводжуватися позитивними змінами в соціумі, мати відображення в ньому. Проблематика подолання аутсайдерських поглядів та поведінки повинна стати досить важливою суспільною тенденцією, і переважна більшість респондентів під час інтерв'ю висловлюють абсолютну впевненість у здатності аутсайдера на таку дію.

Ключові слова: соціально-психологічне аутсайдерство; входження в групу; аутсайдерські риси; активність; впливовість у соціумі.

Вступ

Реагуючи на сучасні соціологічні запити часу та проблематику, пов'язану з аутсайдерством та соціальною ексклюзією, з січня по липень 2018 р. проводилося опитування серед вчителів – слухачів Вінницької академії безперервної освіти на предмет їхнього ставлення до аутсайдерства як соціально-психологічного явища. В опитуванні взяло участь 102 респонденти – із числа педагогічних працівників Вінницької області. Було сформульовано три питання, стосовно яких пропонувалося висловитися:

1. Назвіть причини, за допомогою яких можна було б пояснити чому люди стають аутсайдерами?

2. Чи є аутсайдерство загрозою для існування будь якого соціуму, державної інституції чи держави взагалі?

3. Чи може людина подолати аутсайдерські риси та стати активним членом соціуму?

Окрім того, що відповіді педагогів з питань аутсайдерства є значущими для сучасного соціуму, проблематика статті полягає в можливості, аналізуючи текст опитування, вважати його аналізом короткого інтерв'ю нарративного характеру. Коротке висловлювання про себе пропонується вважати нарративним.

Постановка завдання: розкрити позиції педагогічної спільноти щодо осіб, які мають ознаки соціально-психологічного аутсайдерства, отримати відповідь на питання, як люди набувають таких рис, чи сприймає соціум представників аутсайдерської поведінки як загрозу для свого існування і чи має впевненість, що людина-аутсайдер може зусиллям волі подолати свою психічну ваду і стати активним представником будь якої спільноти, зокрема педагогічного колективу. Дуже важливо досягнути більшої проінформованості у визначенні соціально-психологічних орієнтирів, для суспільної роботи з особами аутсайдерського типу, які б ґрунтувалися на колективному осмисленні цього феномену та аналізі коротких фраз респондентів, які вважаються висловлюваннями нарративного характеру.

Аналіз останніх публікацій свідчить, що «...здатність констатувати реальність за допомогою оповідальних структур є невід'ємною сутністю особистості, а використання специфічних нарративних способів усвідомлення світу виступає як основний засіб осмислення життя або певної життєвої ситуації і, більше того, як основна форма існування людини, як властивий лише їй модус буття»(Чепелева 2003, с. 5). Сподіваємося, що педагоги чесно й доволі точно висловлювали свою думку стосовно явища соціально-психологічного аутсайдерства та його представників у різних сферах життя. Таким чином, вивчення навіть короткого змістового нарративу становить науковий інтерес, адже певним чином віддзеркалює суспільну думку.

Основним методом дослідження є соціологічне опитування у вигляді стандартизованого інтерв'ю педагогів-респондентів, керуючись тематикою статті, та інтерпретація відповідей як коротких тематичних наративів.

Основна частина

У процесі дослідження ставало очевидним, що тематика, пов'язана з оцінкою аутсайдерської психології, не викликає в аудиторії особливих інтелектуальних чи емоційних труднощів, можна було припустити, що з подібними явищами, слухачі, що складають аудиторію, вже зустрічалися в житті, адже сам хід відповідей на запитання анкети був доволі інтенсивним, респонденти відповідали впевнено, без пауз, хоча доволі багато, як виявилось пізніше, відповідей однотипних, позбавлених будь якої інтерпретації чи пояснень, що зводилися до «так» або «ні», процес заповнення анкет в групі займав не більше 20 хвилин.

На перше питання, присвячене причинам виникнення соціально-психологічного аутсайдерства, було отримано доволі широкий спектр таких відповідей: 1) психологічних рис аутсайдерства люди набувають при переході на роботу в новий колектив; 2) аутсайдерство набувають в разі несприйняття колективом нового члена; 3) якщо людина має певні розумові або фізичні вади; 4) низький професіоналізм; 5) низький рівень ділових параметрів; 6) нездатність домогтися успіху в групі; 7) до аутсайдерства приводить відсутність бажань; 8) відсутність мотивації; 9) небажання щось змінювати; 10) небажання розвиватися; 11) загальна нереалізованість; 12) робота в групі без цікавості; 13) стан після психологічної травми; 14) виховання в бідних сім'ях; 15) відсутність реалізації потенціалу; 16) нереалізованість в життєвих ситуаціях; 17) відсутність позитивних досягнень; 18) нездатність домогтися успіху в групі; 19) велика кількість негативних рис; 20) стреси; 21) невизначеність в житті; 22) психологічні проблеми; 23) відсутність сім'ї, роботи, житла; 24) сімейні проблеми, несприйняття близької людини; 25) нестабільність в суспільстві (державі) 26) небажання змінювати своє життя на щось нове; 27) незадовільне матеріальне становище; 28) невдачі; 29) травма після смерті близької людини; 30) негативне соціальне становище, викликане алкогольною чи наркозалежністю; 31) відсутність прагнення до лідерства; 32) зрада коханої людини, що принесла травму; 33) генетичний тип (схильність характеру); 34) невдачі в процесі набуття життєвого досвіду; 35) психічні розлади, депресія; 36) особливості характеру; 37) особистісна вигода; 38) відмінність від основної маси людей в групі (поведінкові, фізіологічні відмінності); 39) неможливість знайти своє місце в соціумі; 40) відсутність уваги з боку суспільства до діяльності людини; 41) відчуття своєї непотрібності в соціумі; 42) люди слабкої волі, переживають багато невдач, запам'ятовуючи їх, оцінюючи себе як невдачу, примиряються з

усім і живуть пасивним життям; 43) відсутність прояву людини в суспільстві чи в групі людей; 44) людина, що уникає обговорень групових проблем, ніколи не бере участі в суспільних суперечках; 45) виявлення повної пасивності в суспільному житті; 46) аутсайдерство як результат перебування в групі, правила та цілі якої ідуть врозріз з особистими установками, принципами; 47) висока конформність, тиск збоку соціуму в межах політики; 48) невпевненість в собі, недоліки збоку виховання; 49) відіграють роль соціальні чи релігійні чинники; 50) травматична ситуація, що призвела людину до байдужості; 51) завищена самооцінка й через це несприйняття норм та правил групи; 52) низький соціальний статус; 53) невідповідність вимогам чи критеріям групи, протилежна до групової позиція; 54) слабка воля й нечіткі установки; 55) погорда; 56) прагнення до незалежності від усього та усіх; 57) нецікава та нелюбима робота; 58) переобтяженість проблемами, безсилля перед ними; 59) відсутність розвитку, самовдосконалення; 60) відсутність цікавості до світу та його законів; 61) відсутність нагляду за своїм тілом, здоров'ям; 62) нездорове оточення; 63) відсутність духовного зростання внаслідок травми; 64) незадовільні умови, в яких виховується дитина; 65) занижена самооцінка; 66) невисокий рівень домагань; 67) брак виховання; 68) неприйняття людиною тих умов, у яких вона опинилася; 69) невідповідність цілей та інтересів з групою, в якій перебуває людина; 70) неприйняття групою внаслідок низького соціально-економічного рівня; 71) неправильне виховання в родині; 72) завищена або занижена самооцінка; 73) ігнорування в колективі зусиль людини; 75) занижена самооцінка, невпевненість у своїх можливостях; 76) вимушене перебування в групі; 77) відсутність цікавості до групи де приходиться перебувати; 78) нездатність відстояти свою точку зору в колективі; 79) відчуття слабкості, безпомічності перед групою; 80) відсутність зусиль для того, щоб стати інсайдером; 81) замкнутість в своїй оболонці; 82) надмірне переживання особистих проблем; 83) відсутність цікавості до будь чого; 84) причиною може стати поведінка людини, що не поділяє або виступає проти думки групи; 85) самоізоляція в групі; 86) переживання проблем на самоті; 87) відсутність інтересу до життя; 88) байдужість до факту розходження думок з групою;

Видно, що психологічному осмисленню аутсайдерства надається великої ваги, акцентується увага на значущих ситуаціях людського життя, зокрема, багатьох хвилює процес входження особи в новий колектив або групу, й негативна реакція на таку людину збоку останніх.

На друге питання стосовно можливості збоку аутсайдерства виникнення загрози для державності, було отримано такі відповіді: 1) не може бути загрозою, адже аутсайдери доволі часто чудово виконують свою роботу, хоча й не досягають успіху; 2) не може бути загрозою, адже це лише ланка соціальної

групи; 3) є загрозою, адже стримує процес розвитку; 4) становить загрозу, тому що люди звикають до бідності й вона починає їх задовольняти; 5) так, аутсайдерство є загрозою для існування будь якого соціуму, державної інституції та держави взагалі, оскільки його вплив може підсилюватися і розповсюджуватися на інші прошарки; 6) не є загрозою, адже в сьогоденному соціумі повинні існувати лідери й аутсайтери; 7) так, що більше аутсайдерів, то більше байдужості до проблем розвитку держави; 8) так, тому що людина не розвиватиметься і все залишатиметься по старому, а суспільство і соціум повинні рухатися вперед; 9) так, чим більше пасивних людей, тим нижчий економічний розвиток держави; 10) керувати інертними людьми важко, немає конкуренції, немає прогресу, немає майбутнього; 11) аутсайтери – частина будь якого соціуму, зазвичай вони не є загрозою для держави, але можуть нею стати за певних сприятливих обставин; 12) ні, як правило таких людей небагато, сам колектив є їх вихователем; 13) виховання через колектив і в колективі дуже ефективно; 14) аутсайтери – це люди, що багатьма психологічними рисами відрізняються від соціуму, хоча вони не є його загрозою, оскільки це явище тимчасове; 15) якщо виникає велика кількість аутсайдерів, з'являються люди, що можуть перетворитися на рабів і дозволити собою маніпулювати; 16) аутсайтери можуть впливати на пасіонарність нації та підвищувати рівень її пасивності; 17) аутсайдерство впливає на державу, адже будь яка держава складається з людей, а люди можуть мати аутсайдерську психологію; 18) не є загрозою, адже аутсайдерство – це усвідомлення своїх слабких сторін для того, щоб їх покращати; 19) так, тому що аутсайдерство – це ненормальне поведіння нормальних людей; 20) коли аутсайтери витісняються із різних груп і тим їх послаблюють; 21) не може тому що не завжди людина-аутсайдер неконтрольована та загрозна, можливі випадки, коли вона стає аутсайдером в одній групі, але знаходить себе в іншій; 21) так, думаю, що аутсайдерство є загрозою саме для державності, адже є слабкою ланкою для будь якої держави; 22) так, аутсайдерство є гальмом для розвитку будь якого суспільства; 23) великої загрози аутсайдерство не несе, адже це індивідуальна проблема самої людини, а не суспільства; 24) не несе ніякої загрози, адже будь який соціум є динамічним і ця динаміка робить його сильнішим та стійкішим до зовнішніх впливів; 25) не несе особливої загрози, оскільки будь який соціум – має інституціональну регуляцію свого існування та діяльності; 26) напевне, що ні, адже аутсайтери всі різні, думають по різному, неможливо бути всім лідерами чи прийнятими в групу; 27) думаю, що так, тому що якщо всіх зробити аутсайдерами, держава просто перестане існувати; 28) думаю, що ні, хоча, слід сказати, що глибоко над цим не задумувалася (декілька відповідей); 29) ні, так як одна людина не може зробити більше ніж ціла група;

Визнали, що аутсайдерство не є загрозою для державності – 52 респондентів, що становить 51% що аутсайдерство такою загрозою, все-таки, є, 50 респондентів, що становить 49 %. Доволі красномовним і точним, на нашу думку, є вираз про те, що аутсайдерство є ненормальним поведінням нормальних людей. Цінним є також і спостереження, в якому констатується, що багато аутсайдерів, не зважаючи на свою природу, все-таки якісно виконують свою роботу й саме тому не є загрозою для державності. Звідси випливає, що аутсайдерами вони є увесь свій час, окрім того, коли виконують службові обов'язки. Значить такі люди є аутсайдерами лише частковими й існує велика вірогідність трансформації їх соціально-психологічних рис у більш ефективні для життя при першій же потребі.

Слід зазначити, що доволі значна кількість респондентів вважають аутсайдерство небезпекою для державності, оскільки воно є загрозою або уповільненням її розвитку або великою мірою опасивнення людини. Мовляв, люди усвідомлено можуть перетворити себе на рабів та дозволити маніпулювати собою. Погіршаться в такому разі всі справи в державі та буде мати місце падіння економіки. Цей доволі значний відсоток (49%) надає феномену соціально-психологічного аутсайдерства неабиякої ваги та вносить зміст та значущість в діяльність людини щодо його подолання. Зміст такої діяльності полягає в конструктивній боротьбі з тенденціями соціально-психологічного аутсайдерства, адже воно може розповсюдитися не лише на інших людей, а й на цілі прошарки й в такому разі змінити в негативну сторону характер державності в цілому. Засобом від такого впливу людини на людину може бути виховання в колективі, яке є доволі ефективним, якщо не спричиняє психологічної травми аутсайдеру-вихованцю.

Потрібно вказати, що в відповідях респондентів, які визнають загрозу для державності збоку аутсайдерства, вимальовується ментальний блок, що віддзеркалює збільшення в соціумі рис пасивності, байдужості до розвитку держави, звикання до бідності, і ці тенденції мають неабияку соціальну значущість, адже здатні розповсюджуватися на інші прошарки соціуму і навіть змінити його пасіонарність. Одна людина, мовляв, не може змінити групу, навіть групи або колективи повинні бути резистентними до згубного впливу, але слід замітити, що в такому разі цей вплив діє якби зсередини.

На третє питання стосовно аутсайдерських рис та повернення до активного життя було отримано відповіді, які можна розцінити як доволі чіткі та оптимістичні, іноді в них помічалася деяка категоричність: 1) вважаю, що будь яка людина може це зробити, адже щоб подолати аутсайдерські риси, людині потрібно позитивно почати дивитися на себе та на свої параметри, а це завжди можливо; 2) людина може подолати аутсайдерські риси та стати активним членом

соціуму, якщо набуде рис впевненості в собі, змінить погляди на життя, почне постійно самовдосконалюватися; 3) вважаю, що так, при умові якщо знайти людині мотивацію, можливо, навіть, змінити рід діяльності (у цій відповіді міститься доволі цінна вказівка, що людина може позбутися аутсайдерської психології під впливом іншої людини); 4) звичайно може, але потрібно, щоб їй у цьому допомогла інша людина (ця відповідь наче підсилює попередню думку); 5) так, якщо допомогти їй відшукати мотивацію, підтримати в усьому (робиться акцент на підтримці іншої людини); 6) людина подолає аутсайдерські риси, якщо буде прагнути чогось досягнути, така людина може опинитися на місці лідера; 7) так, людина може подолати аутсайдерські риси за допомогою друзів, сім'ї, дуже часто за допомогою психологів чи психотерапевтів (!); 8) будь яка людина в стані це зробити якщо з'явиться відповідна мотивація; 9) повинно бути велике бажання, яке б могло відіграти роль стимулу для психологічної роботи; 11) якщо буде бажання, тоді ще й людині, яка хоче працювати над собою, будуть допомагати, люди, обставини, Всевишній (!); 12) потрібно створити такі умови, щоб людина захотіла жити, кохати, боротись, продовжувати рід, збагачувати державу; 13) ці риси потрібно розпізнати усвідомити, побороти або приглушити іншими рисами; 14) однозначно, так, не може бути ні найменшого сумніву; 15) так, якщо вона зрозуміє для чого їй це потрібно; 16) так, такій людині потрібна допомога, потрібно показати їй, що в собі треба змінити, надати життєву підтримку; 17) якщо людина побачить, відчує підтримку, зрозуміє, що вона потрібна, вона докладе великих зусиль, щоби стати дійсно потрібною суспільству; 18) можна зусиллям волі повернутися до активного життя; 19) за умови, якщо людина зможе якось себе проявляти та її почнуть помічати; 20) маючи силу волі, й наполегливо працюючи над собою, можна досягти всього; 21) самій важко, потрібна допомога групи та суспільства загалом (!); 22) може, якщо потрапить в середовище, яке їй близько по духу, тоді з'явиться бажання та потреба докорінно змінити своє життя; 23) саме так і стається з більшістю людей, вони долають аутсайдерські риси за допомогою психологів(!); 24) буває, що люди створюють свої групи для подолання аутсайдерської психології, допомагають собі та іншим (!); 25) так, людина, яка розвивається, вчиться, повинна вести активний спосіб життя; 26) так, людина повинна сама, чи зі сторонньою допомогою вийти із скрутного становища; 27) так повинні змінитися її цінності, бачення життя; 28) так, якщо вона буде працювати над собою, стане здоровою, щасливою, багатою успішною, активною, тоді стрімко зміниться її оточення; 29) так, людина повинна подолати ці погляди та стати корисною для суспільства; 30) так, якщо при цьому їй зможе надати допомогу фахівець(!); 31) так, перш за все потрібно підняти власну самооцінку; 32) так, перш за все потрібно вести активний спосіб життя; 33) так, людина може подолати аутсайдерське

світобачення шляхом підвищення самооцінки; 34) так, головне, щоб людина сама цього захотіла й прийняла відповідне рішення; 35) існує повна впевненість, що так; 36) так, потрібно постійно працювати над собою; 36) так, потрібно діяти разом із соціумом; 37) потрібно ставити собі за мету бути активним, впевненим у собі та своїх можливостях; 38) звичайно, може, адже людина у соціумі обов'язково щось значить, люди всі різні, але існують як один спільний ланцюг (!); 39) так, головне, щоб людина поставила за мету стати активним та впливовим членом соціуму; 40) так, потрібно щоб людина випрацювала в собі лідерські риси; 41) так, потрібно щоб людина докладала зусиль для отримання позитивного результату, себто почала діяти; 42) так, потрібно, щоб людина справді захотіла цього, щоб це по справжньому стало їй потрібним.

Всі респонденти доволі впевнено стверджують, що людина, якщо сказати в загальному, може подолати аутсайдерську психологію, хоча й наголошується, що самостійно це зробити досить важко. Акцентується увага, що в цьому процесі потрібна допомога іншої людини, як правило, кваліфікованої, соціальної групи чи усього соціуму. Проте, як саме цей соціум мусить допомогти людині залишається не зовсім зрозумілим. Деякі особливості такої допомоги можна вивести, базуючись на самому опитуванні:

А) Повинен бути визначеним суб'єкт такої допомоги. Потрібно чітко знати хто за неї береться, як буде здійснювати та яку відповідальність за це буде нести перед суспільством. Дуже важливо, щоб така дія була задекларована та про неї знало якомога більше людей.

Б) Суб'єкт допомоги, що взяв на себе соціальну відповідальність повинен бути в змозі забезпечити такі суспільні зміни, які б спровокували ментальні трансформації в позитивний бік.

В) Основою ментальних змін повинні бути певні трансформації в суспільстві, які б могли супроводжуватися позитивними транзакціями з позитивним осмисленням, що могли б впливати на позитивні зміни в ментальній сфері людини.

Г) Доволі важлива інформованість члена соціуму з аутсайдерським світоглядом, що переважна більшість респондентів під час опитування виражає абсолютну впевненість в можливості подолання аутсайдерської спрямованості особистості.

Висновки

За результатами дослідження можна сформулювати наступні висновки:

1) відповіді респондентів щодо причин аутсайдерства містять в собі таку проблематику: людина в групі або в колективі (несумісність з ряду причин); негативні наслідки перебування людини в групі; психофізичні вади, що сприяють

виникненню аутсайдерства; вади характеру, що є наслідком браку мотивації; низький рівень сформованості професійних чи інших життєвих параметрів; життєві перешкоди та інші причини;

2) майже половина респондентів вважають, що аутсайдерство є загрозою для будь-якої державності, оскільки приводить до опасивнення індивідуальності, що може поширюватися на соціум, призводити до звикання до бідності, зміни пасіонарності, падіння рівня економіки та ін.;

3) всі респонденти вважають, що аутсайдерство може бути подолане зусиллям волі, надбанням мотивації і в цьому може бути вельми корисна професійна допомога людини чи групи.

Головне надбання такого підходу полягає в тому, що до анкетних відповідей респондентів на соціальну тематику можна ставитися як до коротких тематичних наративів і оцінювати їх як оформлену та закінчену думку людини певного соціального питання. Таким чином можливо глибше проникати в зміст висловлення респондента і висвітлювати його соціальну значущість.

Перспективи подальших досліджень полягають в подальших опитуваннях громадської думки та певних її прошарків для висвітлення колективного погляду на соціальний феномен. Проблема полягає в удосконаленні методик аналізу індивідуальних наративів респондентів.

Література

Андрієвська, В. В. (2013). Мова і мовлення в просторі наукової і практичної діяльності психологів: монографія / за ред. В.В. Андрієвської. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 140 с.

Анцибор, А. І. (2007). Соціально-психологічні характеристики особистості сільського вчителя як лідера громадської думки: автореферат дис... канд. психолог наук. Вінниця: «Державна картографічна фабрика», 16 с.

Чепелева, Н. В. (2003). Розуміння та інтерпретація особистого досвіду в контексті психологічної герменевтики. *Актуальні проблеми сучасної української психології* : наук. зап. Ін-ту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / за ред. академіка С.Д. Максименка. К.: Нора-Друк, Вип. 23. С. 15-24.

DIAGNOSTICS AND FEATURES OF SOCIAL WORK WITH TEACHERS – REPRESENTATIVES OF THE OUTSIDER WORLDVIEW

*Anatoly Antsibor, candidate of Psychological Sciences, Associate Professor,
Doctor of Philosophy, Ukraine*

ABSTRACT. *In the process of questioning modern pedagogical workers regarding their attitude towards outsidering as a socio-psychological phenomenon, their psychological positions are described. Three questions were formulated, from which it was proposed to express their position: to name the reasons by which one can explain why people become outsiders, this phenomenon threatens the existence of any society, state institution or state in general, whether a person can overcome the outsider features and become active member of society?*

The aim was to provide short and accurate answers to three short and precise (perhaps dynamic) questions about how people are aware of their socio-psychological characteristics, whether members of an outsider's behavior are perceived as a threat to their existence, and whether they believe that a person can the willpower to overcome outsider psychology and become an active representative of any community, including the teaching team. Teachers' responses can be considered and analyzed as short narratives with high social expression.

Answers to the question of how people are aware of their psychological peculiarities, whether society perceives members of outsider behavior as a threat to their existence and whether they believe that a person can volunteer to overcome outsider psychology and become an active representative of any community, in particular, of a teaching team. Teachers' answers are analyzed as short narratives. It is concluded that the subject and object of assistance to the outsider should be clearly defined. It is necessary to know who will carry out such assistance, by what methods and what responsibility it will carry to the society. It is very important that this action was announced and the public was aware of this.

An assistant who takes on social responsibility should be able to provide such individual changes that could cause psychological transformation in a positive direction. The basis of mental changes should be the positive transformations in the mental field, which may be accompanied by positive changes in society. The overcoming of outsider's views is a very important social trend, and the vast majority of respondents in the interview express absolute confidence in the ability of the outsider to act.

Keywords: *social and psychological outsidering; joining a group; outsider traits; activity; influence in society.*

References

Andriyevska, V. V. (2013). Language and speech in the space of scientific and practical activities of psychologists: monografiya / zared. V.V. Andriyevs`koyi. – Kirovograd: Imeks-LTD, 140 p. [in Ukrainian].

Ancybor, A. I. (2007). Socio-psychological characteristics of the personality of the rural teacher as a leader of public opinion: aftoref... kand. Psycological sciencies. Vinnytsya: “State Cartographic Factory”, 16 p. [in Ukrainian].

Chepeleva, N. V. (2003). Understanding and interpreting personal experience in the context of psychological hermeneutics. *Aktual`niproblemy` suchasnoyi ukrayins`koyipsy`xologiyi : nauk. zap. In-tupsy`xologiyim.* G. S. Kostyuka APN Ukrayiny` / za red. akademika S.D. Maksy`menka. K.: Nora-Druk, Vy`p. 23. P. 15-24. [in Ukrainian].